

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. I. Quotuplex, & Quam grave peccatum sit Infidelitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

DISPUTATIO NONA.

De Infidelitate.

QUÆSTIO I.

Quotuplex, Et quam Grave peccatum sit Infidelitas.

I. Infidelitas alia positiva, alia negativa.

INFIDELITAS hęc sumitur, prout est opposita fidei Theologicæ. Estque alia positiva, quã aliquid tenetur contrarium fidei: alia negativa, quæ est absentia seu carentia fidei. Positiva alia est culpabilis, alia inculpabilis. Similiter subdividi potest Infidelitas negativa. Nam potest aliquis invincibiliter ignorare articulum fidei, ideoque carere assensu illius: potest etiam invincibiliter erroneè judicare aliquid esse à Deo revelatum, quod tamen à parte rei sit falsum vel hæreticum. Similiter potest aliquis vincibiliter seu culpabiliter ignorare articulum fidei, & consequenter carere fide ejusdem: potest quoque vincibiliter erroneè judicare aliquid esse à Deo revelatum, quod tamen sit falsum. Ignorantia porro invincibilis mysteriorum fidei, sive carentia involuntaria fidei vocatur à multis infidelitas purè negativa, vincibilis autem & voluntaria vocatur privativa, eò quod sit carentia notitiæ debite inesse subjecto ex necessitate medii vel præcepti: quod tamen spectat ad quæstionem de voce. Rursum infidelitas negativa alia consistit in negatione solius actûs, alia in negatione actûs & habitûs: & hæc sola vocatur infidelitas absolute, & ab hac sola quis denominatur infidelis.

Vtraque subdividitur in culpabilem & inculpabilem.

fia in die Parasceves pro prædictis tantum infidelium generibus singularim orare consuevit.

Nec obstat I. quod Turcismus non videatur pertinere ad aliquod ex his membris, utpote admittens nonnullas fidei Christianæ veritates, v. g. quod Deus sit creator cæli & terræ, quod sit futurum judicium, quod Christi Mater sit virgo &c. Nam Turcismus pertinet verè ad Paganismum: quia etsi multas veritates fidei admittat, non tamen ut à Christo dictas, aut quatenus ad nostram aut Judæorum fidem pertinent, sed quatenus à Mahumete sunt dictæ. Unde etsi Turcismus ex parte materiæ sit mixtus, quoad modum tamen declinandi à fide Christiana convenit cum Paganismo.

3. Ad quam speciem pertineat Turcismus.

Non obstat II. Quod dubitatio in fide non videatur contineri aliquo istorum membrorum: nam non pertinet quidem ad unam speciem; sed qui simpliciter dubitat, an tota fides nostra sit certa, sit Paganus; qui dubitat, an Judæismus sit verior, sit Judæus; qui autem dubitat de paucis articulis, credens reliquis, sit hæreticus.

4. Ad quam dubitatio in fide.

Non obstat III. Quod ad nullum membrum pertinere videatur infidelitas Judæorum, qui oim ab aliquo articulo defecerunt, quales erant Saducæi. Item infidelitas Philosophorum, qui ex lumine naturæ unum Deum agnoscentes in cultu idolorum alijs non miscebantur: nam infidelitas illa Judæorum, non pertinet quidem directè ad hanc divisionem, eò quod non pertineat ad præsentem fidei statum: divisio autem hæc assignetur per ordinem ad infidelitates, quæ pro præsentis statu occurrere possunt. Reducitur tamen ad hæresim, quia illi deficiebant à fide, quã quo ad alios articulos profitebantur. Infidelitas verò illorum Philosophorum spectat ad Paganismum: illi enim totaliter carebant fide, eamque nullo modo profitebantur. Alioquin constat inter ipsos Paganos fuisse aliquam errorum inæqualitatem, nonnullis plures errores habentibus, quàm alii. Quod similiter in Hæreticis cernitur.

5. An scilicet Saducæorum vel infidelitas Philosophorum Genitilium.

Denique non obstat, quod sub nulla ex speciebus contineatur Apostasia: nam Apostasia, prout in præsentis sumitur, est recessus à vera fide; qui cum tribus modis fieri possit, non pertinet Apostasia ad unam aliquam speciem: sed si quis recedat à tota Religione seu fide, erit Paganus: si illam retineat in figura, Judæus; si eam explicitè profiteatur, & quendam ejus puncta neget, Hæreticus. Vel potius propriè

6. Ad quod membrum pertineat Apostasia à fide.

2. Tres infidelitatis positive species.

prie loquendo, Apostasia est tantum acci- dens & circumstantia infidelitatis: solum enim denotat eum, qui verae fidei resistit, illam prius habuisse; quod plane acciden- tarium est ad negationem fidei secundum se consideratam: non enim ideo plus mi- nulve negat.

Notandum vero solos deficientes a vera fide ad Iudaismum vel Paganismum vocari communiter Apostatas, & contra deficientes ad haeresim distinguuntur qui solent vocari Haeretici. Quamvis juxta receptum loquen- di modum, tum antiquorum, tum moder- norum, ad haeresim non requiratur, ut quis veram fidem antea tenuerit: quidquid nonnulli Thomista dicant. Nam Haereticarum & Haeticorum filii appellantur & reputantur haeretici, etsi numquam ve- ram fidem habuerint, immo etsi non forent legitime baptizati, sive defectu formae, ut Paulianista, sive quia juxta doctrinam se- ctae suae non baptizantur nisi in adulta ae- tate, ut Anabaptista.

Nihilominus praedicta divisio juxta communioem & veram sententiam non est generis in species proprie dictas: cum omnes privet eadem virtute fidei, habeant- que deformitatem ejusdem rationis, consi- stentem in contemptu divinae auctoritatis seu renitentiae contra illam, cum sola dif- ferentia materiali in negandis pluribus vel paucioribus veritatibus revelatis. Hoc in- terim verum est, quibusdam saltem haere- sibus ratione materiae quam negant adjun- ctant esse peculiarem quamdam blasphemiam contra naturam aut personam divi- nam v. g. divinitatem Filii aut Spiritus sancti, cujus ratione Doctores passim no- tant posse contingere, ut sit opus haeresim in particulari exprimere in confessione. De quo Tract. de Relig. ubi de Blasphemia.

Adhuc explicandum hic restat, quodnam infidelitatis genus sit peccatum. Sequenti ve- ro quaestione declarabitur, cujusmodi de- beat esse perfecta infidelitas, destruens ha- bitum fidei, adeoque quam respiciunt poena Ecclesiasticae, haeticis puta in- flictae.

Infidelitas pure negativa, quae nimirum in eis est, quibus fides non est annuntiata, etsi sit poena peccati, non tamen proprie peccatum, ut tenent communiter Theo- logi contra Adrianum. Oppositumque est damnatum in Baio a tribus Pontificibus. Patet ex Joan. 15: Si non venissem & locu- tus fuisset eis, peccatum non haberent, sci- licet infidelitatis, ut exponit Augustinus Tract. 99. in Joannem. Ratio desumitur ex defectu voluntarii, ad peccatum requisiti. Unde Augustinus l. 3. de Libero arbit. c. 19. ait: Non tibi reputatur ad culpam, quod invitus ignoras &c. Et Epist. 105. post med. do- cet ignorantiam in ijs, qui intelligere nolue- runt sine dubio peccatum esse; in ijs autem qui non poluerunt, poenam esse peccati.

Unde patet idem esse dicendum de in- fidelitate positiva, quae procedit ex erro- re invincibili, estque haeresis seu infideli- tas materialis. Non excusantur tamen a peccato, qui voluntarie negligunt verita- tem necdum sufficienter propositam ulter- rius inquirere, & curare se instrui: illis enim ignorantia est vincibilis. Unde nec comprehenduntur inter illos, qui intelli- gere non potuerunt. Et juxta Augustinum l. 3. de Libero arbit. cap. 19. deputatur ad culpam, si negligis querere, quod ignoras. Est- que haec infidelitas privativa.

Infidelitas denique positiva voluntaria est indubie gravissimum peccatum. Quod reprehenditur Joan. 15. Immo quod anto- nomasticè nomine peccati accipitur Joan. 8. In peccato vestro moriemini. Et c. 16. Ille arguet mundum de peccato, scilicet infideli- tatis, ut mox exponitur dicendo: de pec- cato quidem, quia non crediderunt in me. Et Matth. 10. dicitur: Quicumque nos receperit vos &c. Amen dico vobis, tolerabilis erit terra Sodomorum & Gomorrhorum (qui ta- men erant homines moribus corruptissimi) in die judicii, quam illi civitati. Et alibi se- pe exaggeratur peccatum incredulitatis. Quod quidem gravius est, quando est di- rectè volitum, per voluntatem repugnando auditui fidei, vel etiam audita fidem- que contemnendo.

Unde ex suo genere & per se loquen- do infidelitas est gravius peccatum omni- bus ijs quae contrariantur virtutibus mora- libus, v. g. homicidio, adulterio, furto &c; etsi per accidens, puta ratione imperfectio- ris voluntarii, posset interdum infideli- tas esse minus peccatum homicidio. Ratio est: quia infidelitas directè hominem a- vertit à Deo, quam ea quae in morum per- versitate consistunt; cum per illam directè contemnatur divina auctoritas, aliter quam per peccata mortalia contra virtutes mora- les. Deinde ipsum principium & viam ac- cedendi ad Deum infidelis directè respuit, & omne medium consequendi etiam alio- rum peccatorum remissionem tollit. Con- stat nihilominus odium Dei esse ablu- omnium peccatorum gravissimum. Simili- ter infidelitatem excedit desperatio, non solum quia periculosior, sed quia desperans majorem Deo infert injuriam, ipsum ut summum bonum nostrum contemnendo, dum ab ejus prosecutione avertit affectum, ejusdem quoque misericordiam contem- nendo, quae paratus est gratiam & veniam largiri. Confirmatur: quia virtus Spei est perfectior fidei; ergo & peccatum despera- tionis ex genere suo est majus infidelitate. Aliquam nihilominus infidelitatem esse graviorem aliquam desperatione advertit Arriaga disp. 19. nu. 22. & 23. Immo Non- nulli simpliciter infidelitatem esse gravi- orem contendunt: pro quibus fusa disputat Lugo disp. 18. sect. 2.

Ad haeresim non requiritur, ut fides aut baptisimus praexistat.

7. Praedicta divisio non est generis in species strictè dictas.

9. Infidelitas pure negativa non est peccatum sed poena peccati.

Privativa est peccatum.

10. Positiva est gravissimum peccatum.

11. Et quidem ex genere gravius peccatum contrariis virtutibus moralibus.

Non tantum odio Dei.

An sit gravius desperatio.

Hinc

Qu. II. Quid requiratur ad formalem, & perfectam Infidelitatem. 169

12. In quo sub-
jecto sit in-
fidelitas.

Hinc colligitur infidelitatem etsi sit in intellectu velut in proximo subjecto, quemadmodum & ipsa fides, ut tamen denominetur peccatum, debere aliquo modo procedere à voluntate, in qua seu in cuius actu proximè residet formalis ratio malitiæ, adeoque & formalis culpa infidelitatis, à qua infidelitas intellectualis participat malitiam, sicut homicidium exter- num à voluntate occidendi.

13. Que infi-
delitatis
species sit
gravior
peccatum.

Petes, quanam species infidelitatis sit gravior? Resp. ex parte materiæ Paganismum esse maximum peccatum, deinde Judaïsmum, minimum hæresim. At contra ex circumstantiis & modo ordinariè hæresis est maximum peccatum, deinde Judaïsmus, minimum Paganismus. Prior pars patet: quia Paganismus negat omnia revelata, Judaïsmus ea solum, quæ sunt novi testamenti, Hæresis verò aliqua horum. Secunda pars patet: quia ordinariè fidei Christianæ notæ sunt Hæreticis notiores, qui proinde majorem Deo inferunt injuriam, ei non credendo vel discredendo: Judæi verò, saltem in velamine, veram fidem agnoscunt, quàm Paganis sæpè neutro modo noverunt: quantò autem magis quis novit motiva veræ fidei, vel majores habet occasiones ea discendi, eo culpabilior est ejus infidelitas. Si tamen quis à vera fide deficeret ad Judaïsmum vel Paganismum, gravius peccaret, quàm si deficeret cum eadem fidei notitia ad hæresim; ideo signanter dixi, quòd ordinariè hæresis sit majus peccatum.

QUÆSTIO II.

Quid Requiritur ad formalem, & perfectam Infidelitatem, signan-
ter Hæresim?

14. Etymon voc-
cu Hæresis.

15. Quid Hæ-
resis for-
malis.

QUÆSTIO hæc specialiter solet moveri de Hæresi, veluti magis obviâ: quamvis suo modo etiam locum habeat in alijs speciebus Infidelitatis. Hæresis porro græca vox juxta grammaticam significationem generaliter significat omnes electionem, usu tamen Scriptorum Ecclesiasticorum appropriatur electioni credendorum aut rejiciendorum ob divinam auctoritatem; & quidem sæpè semper in maiorem partem, quatenus opponitur fidei Catholice, in qua nihil ex arbitrio nostro eligere, sed acceptam per Apostolos à Christo doctrinam simpliciter tenere debemus. Hoc itaque sensu Hæresis perfecta seu formalis communiter definitur error voluntarius & pertinax contra doctrinam & veritatem unam vel plures fidei Christianæ. Quæ tamen definitio convenit quoque Judaïsmo & Paganismo formali, nisi subaudiatur estorem esse hominis de reliquo Christum & doctrinam ejus sive se-

Christianum profitentis seu non negantis.

Itaque ut sit formalis Hæresis, expul- siva fidei, de qua Reges loquuntur, vo- luntario accedere debet pertinacia. Quam quidem requiri tradit Augustinus lib. 4. de Bapt. contra Donatistas c. 16. dicens: Con- stituamus aliquem sentire quod Photinus opi- natus est, istum nondum hæreticum dico, nisi manifestat à sibi doctrinam Catholicam fides, res- sistere maluerit, & illud, quod tenebat, ele- gerit. Et Epist. 163. Qui summo sententiam, quamvis falsam atque perverfam, nullâ per- tinacis animositate defendunt, corrige parati cum invenerint. (scilicet veritatem) nequa- quam sunt inter hæreticos deprecandi. Conlo- nat Concilium Viennense Clem. Unde Sum- ma Trinit. ubi definit, quod quisquis deinceps asserere pertinaciter præsumserit, quod anima rationalis non sit forma corporis hu- mani per se & essentialiter, tamquam hære- ticus sit censendus. Estque idem commu- nissimus consensus Doctorum. Hæc ratio- ne patet, qualiter Abbas Joachimi, & simi- les viri docti, non obstantibus aliquibus erroribus, satis alioquin crassis, manserint Catholici, seu non fuerint veri & forma- les hæretici: eo quòd pertinaciter errori- bus suis non inhæserint, sed judicio Ec- clesiæ suæ sensa ex animo submisserint; pro- ut de Abbate Joachimi colligitur ex c. Dam- namus, de Summa Trinit.

Ad hanc porò pertinaciam non requi- ritur mora temporis major, quàm ut cum plena advertentiâ possit quis judicare de veritate sufficienter proposita, ac nihilo- minus suo velle judicio inhærere: quem- admodum nec actus oppositus fidei, ut ho- minem constituat fidelem, longiorem re- quirat moram. Quare non requiritur etiam prima aut secunda correptio. Etsi hæc pos- sit conducere ad plenè cognoscendam la- tentem pertinaciam, exinde nullo colore excusabilem, vel alijs defectu instructio- nis possit præsumi interdum in errante ignorantia.

Requiritur igitur & sufficit, ut erranti, & in errore persistenti sufficienter propositum ac declaratum sit, doctrinam opposi- tam esse dogma fidei. Hoc autem sufficienter proponitur, dum non superest rationa- bilis causa dubitandi, quin verè à Deo reve- latum sit. Quod rursum contingit, quando sufficienter proponitur dogma istud tam- quam fidei teneri ab Ecclesiâ. Qui itaque hoc non obstante non vult acquiescere, sed è contrâ suæ vult opinio in hæreticè, perti- nax est & perfectus hæreticus: ut colligitur ex Cyrano Epist. 73. ad Iulianum ante med. ubi ait: Ignosci enim potest simpliciter erranti &c. Post inspirationem verò & re- velationem factam, qui in eo, quod errave- rat, perseverat prudens & sciens, sine venia ignorantie peccat: præsumptio enim atque obstinatione quadam nititur, cum ratione su- peretur.

15. Ad hanc
requiritur
pertinacia.

16. Que non
requirit
singularem
moram
temporis.

Aut correptionem.

17. Quid ad
pertinaciam
etiam re-
quiratur &
sufficiat.

Nec